

Rawicz-Witanowski, Michał

Materyały do mapy archeologicznej :
archeologia przeddziewowa w "Słowniku
Geograficznym Królestwa Polskiego i
innych krajów słowiańskich". T. 7-10,
Warszawa 1886/9

Światowit 5, 207-213

1904

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

i wielkiej części Europy. Mniemać więc należy, że ten liczny i potężny szczep miał z pewnością starszą kulturę, niż szczep pochodzenia europejskiego.

Uważany w całości, przedstawia się szczep śródziemnomorski jako odmiana brunatna, nie biała, ani czarna, ani też pochodząca w swoich pierwiastkach z pomieszania czarnej z białą. Barwa jego skóry zmienia się bardzo w swem natężeniu na obszarze od Afryki do Europy Środkowej—od tonu bladobrunatnego lub żółtawo-białego do czerwono-brunatnego lub czerwonego; barwa oczu waha się pomiędzy czarną a ciemno-piwną; barwa gęstych, falistych, niekiedy kędzierzawych włosów—pomiędzy czarną a jasno-kasztanową, taką, jaką napotykamy jeszcze niekiedy w Etyopii, Abissynii i kraju Somali. Ciało jest dobrze zbudowane, twarz owalna, nos wązki lub średni. Otwory oczu poziome, wargi cienkie, niekiedy cokolwiek mięsiste. Czoło niemal zupełnie pionowe, gładkie, łuki brwi niezbyt wydatne. Kości jarzmowe nie występują naprzód i nie są od siebie zbyt oddalone. Twarz nie wydaje się niską, przeciwnie, jest w częściach środkowej i ocznej wyniosłą; prognatyzmu nie ma wcale. W kształtach czaszki przeważają elipsoidalne, owoidalne i pięciokątne, a więc długogłowe i długo-pośredniogłowe. Czaszka ma formę harmonijną, a to z powodu symetrycznych krzywych i braku zbyt wydatnych nasad kości.

Jest to najpiękniejszy szczep pomiędzy odmianami ludzkimi.

Materyały do mapy archeologicznej.

ARCHEOLOGIA PRZEDDZIEJOWA

w „Słowniku Geograficznym Królestwa Polskiego i innych krajów słowiańskich”,

wyd. pod red. F. Sulimierskiego, Br. Chlebowskiego i Wł. Walewskiego.

Tom VII—X. Warszawa, 1886/9.

(Por. „Światowit”, t. IV str. 201—206.)

Tom VII. **Nicponie** os. pow. Kwidziński: cmentarzysko. **Niemczyn** wś, p. Wągrowiecki: cmentarzysko z urnami. **Niemiacz** wś, p. Brodzki: okop i mogiła, noże kamienne i pilki. **Niemirówka** wś, p. Owrucki: mogiła, szczątki urn i żelazca. **Niemonajcie** mko, p. Trocki: kurhany. **Nierowce** wś, p. Kalwaryjski: kilka płaskich kurhanów z urnami, zbroje mosiężne i żelazne. **Niesin** wś, p. Lepelski: kurhany ze szkieletami. **Niestępowo** wś, p. Kartuski: groby starożytne. **Nieszewice** wś, p. Inowrocławski: groby skrzynkowe. **Nietulisko** wś, p. Opatowski: grodzisko. **Niewiadoma** wś, p. Sokołowski: grodzisko, groby z epoki kamiennej. **Niewiadów** wś, p. Brze-

ziński: grobowisko. **Niewierz wś**, p. Szamotulski: grodzisko **Nieznanów wś**, p. Kamionecki: grodzisko i mogiłki. **Niwice wś**, p. Kamionecki: grodzisko i okopy. **Niziny wś**, p. Mielecki: cmentarzysko. **Nockowo wś**, p. Szremski: cmentarzysko, urny. **Noryń rz.**, p. Owrucki: narzędzia kamienne. **Noryńsk mko**, p. Owrucki: mogiła. **Norzycza wś**, p. Wilejski: kurhany zw. „wolutówki”. **Nosów wś**, p. Opatowski: mogiła. **Nowa Karczma wś**, p. Kościerski: grób skrzynkowy z urną twarżową. **Nowamyśl wś**, p. Obornicki: młoty kamienne. **Nowawieś wś**, p. Szamotulski: cmentarzysko, urny. **Nowica wś**, p. Kaluski: wały czworoboczne. **Nowiny wś**, p. Nowogrodzki: kurhany. **Nowodwory wś**, p. Warszawski: cmentarzysko. **Nowogród wś**, p. Lipnoski: grodzisko. **Nowogród Wołyński mko**, gub. Wołyńska: liczne kurhany, horodyszczca, wały obronne. **Nowosady wś**, p. Kobryński: grobowce przedhistoryczne. **Nowosieltca wś**, p. Bałcki: mogiły. **Nowosiołki wś**, p. Złoczowski: popielnice, strzałki krzemienne. **Nowydwór wś**, p. Chełmiński: skorupy urn. **Nowosiołki wś**, p. Malborski: znaleziony miecz starożytny. **Nowy Most wś**, p. Szamotulski: cmentarzysko z urnami. **Obertyn mko**, p. Horodecki: wiele mogił **Obiezierskie jezioro**, p. Obornicki: mieszkania nawodne, narzędzia krzemienne, popielnice, nasyp półkolisty. **Obłuż wś**, p. Wejherowski: groby skrzynkowe. **Oborniki mto** w Poznańskim: cmentarzyska w okolicy, urny twarżowe, cmentarzyska i mieszkania nawodne w powiecie. **Obozin wś**, p. Kościerski: liczne cmentarzyska z grobami skrzynkowymi. **Obrowo wś**, p. Szamotulski: żalnik z popielnicami. **Obrzycko mko**, p. Szamotulski: urny z licznymi wyrobami srebrnymi. **Obuchowicze wś**, p. Radomyski: horodyszczca. **Ochelhermsdorf wś**, p. Zielonogórski: groby z urnami. **Ochla wś**, p. Krotoszyński: topór granitowy. **Ochodza wś**, p. Wągrowiecki: pierścień brązowy. **Ociąż wś**, p. Odolanowski: okopy. **Ocieszyn wś**, p. Obornicki: groby skrzynkowe. **Odolanów mto**, w Poznańskim: wykopaliska monet rzymskich na obszarze zamkowym; mieszkania nawodne, zabytki przedhistoryczne w obrębie p. Odolanowskiego (str. 381, 383, 384). **Odry** leśnictwo w pow. Chojnickim: kregi kamienne z menhirami, narzędzia kamienne i ury. **Odyn wś**, p. Ihumeński: kurhan, siekierki i okrzeski krzemienne. **Oglewnice wś**, p. Prądnicki: nasyp. **Ojców wś**, p. Olkuski: badania jaskiń. **Okno wś**, p. Skalacki: mogiły, cmentarzysko z wyrobami ceramicznymi. **Okole wś**, p. Starogrodzki: groby skrzynkowe. **Okopy wś**, p. Rawski Ruski: wały ziemne. **Okrzeja wś**, p. Łukowski: okopy grodziska. **Oksywie wś**, p. Wejherowski: groby skrzynkowe, śmietniko. **Oleńców wś**, p. Kaniowski: okopy **Olenruda wś**, p. Grudziądzki: cmentarzysko z grobami skrzynkowymi. **Oleszno wś**, p. Lipnoski: młoty kamienne, urny. **Oleszyn wś**, p. Szamotulski: cmentarzysko **Olszana mko**, p. Zwinogrodzki: wały ziemne. **Olszana wś**, p. Lebedziński: kurhany: **Olszanica wś**, p. Wasylkowski: horodyszczce **Olszanica wś**, p. Krakowski: cmentarzysko. **Olszanka wś**, p. Bałcki: mogiła z zabytkami turecko-arabskimi. **Olszewo wś**, p. Olecki: skarb staropruski. **Olszówka wś**, p. Starogardzki: groby skrzynkowe. **Opalenie wś**, p. Kwidziński: cmentarzysko. **Opatów wś**, p. Ostrzeszowski: monety rzymskie. **Oporowo wś**, p. Wschowski: wykopaliska przedhistoryczne. **Orane wś**, p. Radomyski: mogiła, wykopaliska. **Orchowo wś**, p. Mogilnicki: wykopaliska brązowe. **Ordzin wś**, p. Pleszewski: młot kamienny. **Ordziszki wś**, p. Wileński: kurhany. **Orepy wś**, p. Nowogrodzki Wołyński: kurhany. **Orle wś**, p. Wyrzycki: wykopaliska przedziejowe **Orłowo wś**, p. Chełmiński: okopy i wypaliska kurhanowe. **Orszymowo wś**, p. Płocki: grodzisko. **Orzeszkowo wś**, p. Międzychodzki: wykopaliska przedziejowe. **Osieciszczce wś**, p. Borysowski: wiele kurhanów i okopisk z wykopaliskami kamiennymi. **Osieck mko**, p. Garwoliński: cmentarzysko z czworobokami

kamieni. **Osiek** wś, p. Kościański: wykopaliska przedhistoryczne. **Osiek** wś, p. Odolanowski: okopy. **Osiek** wś, p. Świecki: cmentarzysko z grobami skrzynkowymi. **Osięciny** mko, p. Nieszawski: grobowiska. **Ositniażka** wś, p. Czehryński: kurhan. **Oslanin** wś, p. Wejherowski: urny. **Ośnica** wś, p. Płocki: cmentarzysko, stacya krzemienna. **Osota** wś, p. Czehryński: wykopalisko. **Osoka** rz., w p. Owruckim: mogiła. **Osowo** wś, p. Wrześniński: grobowisko z urnami. **Ossówka** wś, p. Konstantynowski: cmentarzysko. **Ostaszewo** wś, p. Toruński: grób skrzynkowy. **Ostolopów** wś, p. Braclawski: wykopaliska. **Ostra Górka** wś, p. Dobromilski: grobowiska, monety rzymskie. **Ostrawa** wś, p. Frysztacki: wykopaliska urn. **Ostrogski** powiat pod względem starożytności. **Ostrołęg** wś, p. Płocki: cmentarzysko, okopy. **Ostroróg** mko, p. Szamotulski: wykopaliska popielnic, kolczyków brązowych i t. p. **Ostrów** wś, p. Sokalski: mogiła, klin kamienny. **Ostrówek** wś, p. Inowroclawski: wykopaliska. **Ostrowiec** mko, p. Wileński: wały ziemne. **Ostrowieczko** wś, p. Szremski: wykopaliska. **Ostrowite** wś, p. Mogilnicki: wykopaliska. **Ostrowite** wś, p. Chojnicki: cmentarzysko, groby skrzynkowe, **Ostrzeszowski** powiat: grobowiska przedhistoryczne, okopy, nasypy, kopce i t. p. **Owczarnia** wś, p. Gdański: grób skrzynkowy, urna twarzowa. **Owieczki** wś, p. Obornicki: grobowisko czworoboczne, obłożone kamieniami. **Owińska** wś, p. Poznański: grób skrzynkowy z narzędziami krzemiennymi, szkielet. **Owruccz** mto, gub. Wołyńska: mogiła. **Ozierany** wś, p. Mozyrski: horodyszcze. **Ozieryczyn** wś, p. Miński: narzędzia krzemienne. **Ożowo** wś, p. Ihumeński: mogiła. **Oliwa** wś, p. Gdański: cmentarzysko z popielnicami twarzowymi. **Pacyna** wś, p. Gostyński: cmentarzysko. **Padniewo** wś, p. Mogilnicki: cmentarzysko, okop zw. szwedzkim. **Pakość** mko, p. Mogilnicki: cmentarzysko z urnami. **Palczyk** wś, p. Zwinogradzki: mogiły ze szkieletami, nasypy. **Pale**, błota w p. Marjampolskim: kurhany. **Pałczyn** wś, p. Wrześniński: cmentarzysko z przedmiotami brązowymi i żelaznymi. **Pamiętkowo** wś, p. Poznański: grobowiska, siekiery z granitu. **Panigródz** wś, p. Wągrowiecki: okopy i popielnice z zabytkami brązowymi. **Paparyn** wś, p. Chełmiński: cmentarzysko ciałopalne, 200 urn. **Papowo** wś, p. Toruński: wykopaliska. **Paprockie Holendry** wś, p. Bukowski: grobowiec sklepiony z popielnicami. **Paradów** wś, p. Wasylkowski: mogiły. **Paradyż** wś, p. Międzyrzecki: skarb. **Parchamówka** wś, p. Lipowiecki: horodyszcza. **Parchowo** wś, p. Kartuski: popielnice. **Parzew** wś, p. Gnieźnieński: kamień ze stopą. **Parpary** wś, p. Sztumski: cmentarzysko z urnami. **Parskowo** wś, p. Wejherowski: mogiła z 5 kręgami kamieni. **Paruszewo** wś, p. Wrześniński: popielnice. **Paryż** wś, p. Wągrowiecki: groby kamienne. **Parzeń** wś, p. Płocki: cmentarzysko. **Parzęczew** wś, p. Kościański: grobowiska. **Pasieka** wś, p. Bobrujski: kurhany z epoki brązu. **Paskaliwen** wś, p. Ragnocki: wykopaliska. **Pastwisko** wś, p. Grudziądzki: narzędzia kamienne. **Palanka** uroczysko we wsi **Pastyrskie**, p. Czehryński: wały ziemne. **Pasym** mko, p. Szczyeciński: liczne cmentarzyska, wykopaliska. **Paszkówka** wś, p. Kijowski: wał ziemny. **Paszuki** wś, p. Ostrogski: mogiły. **Paterek** wś, p. Wyrzycki: narzędzia kamienne. **Pawłów** wś, p. Wągrowiecki: młoty syenitowe. **Pawłowo** wś, p. Chojnicki: dwa cmentarzyska, urny kanciaste. **Perejma** wś, p. Bałcki: monety rzymskie. **Perepiał** mogiła p. Wasylkowski: groby sklepione ze szkieletami.

Tom VIII. **Persanzig** wś, p. Szczeciniecki: mieszkania nawodne. **Petschendorf** wś, p. Lubiński: cmentarzysko. **Pępowo** wś, p. Kartuski: cmentarzysko. **Piasczna** mko, p. Ihumeński: narzędzia krzemienne. **Piaski** wś, p. Obornicki: siekiera krzemienna. **Piaskowa Góra** p. Brodnicki: cmentarzysko. **Fiekło** wś, p. Malborski: cmentarzysko grobów rządowych. **Pieńkowce** wś, p. Zbaraski: skorupy urn. **Pierwo-**

szewo wś, p. Szamotulski: grobowiska z przedmiotami bronzowymi. **Pierwoszyn** wś, p. Wejherowski: grób skrzynkowy, skorupy urn. **Pierzchno** wś, p. Średzki: popielnice. **Piękna Góra** wś, p. Lecki: urny i narzędzia wojenne. **Pigłowice** wś, p. Średzki: grobowisko. **Piła** mto w Pozańskim: wykopane brązowe przedmioty. **Piła** wś, p. Starogardzki młot z syenitu. **Pleszew** mto w Pozańskim: cmentarzyska, urny, narzędzia krzemienne, okopy i t. p. w powiecie. **Podanin** wś, p. Chodzieski: grobowiska skrzynkowe. **Poddebice** mko, p. Łęczycki: dwa cmentarzyska. **Podgórze** wś, p. Toruński: toporek. **Podhajczyki** wś, p. Przemyski: kurhan. **Podlesie Kościelne** wś, p. Wągrowiecki: groby skrzynkowe, urny twarzowe, brzozy. **Podlipce** wś, p. Złoczowski: grób skrzynkowy, narzędzia krzemienne. **Podlipie** wś, p. Święciański: mogiły. **Podłożiny** wś, p. Poznański: wykopalisko złote. **Podmokle** wś, p. Babi-mojski: popielnice. **Podrzecze** wś, p. Krobki: popielnica. obstawiona kamieniami. **Podole** wś, p. Łaski: cmentarzysko. **Podwidz** wś, p. Chełmiński: cmentarzysko urn odosobnionych, brzozy rzymskie. **Pogórze** wś, p. Wejherowski: groby skrzynkowe. **Pohlwitz** wś, p. Lignicki: cmentarzysko. **Pohrebenne** uroczysko, p. Kamionecki Strumiłowski: grobowisko. **Polanki** wś, p. Gdański: groby skrzynkowe. **Polaszki** wś, p. Kościerski: groby skrzynkowe, urny twarzowe. **Polskie** wś, p. Pleszewski: wykopaliska przedhistoryczne. **Polajewo** wś, p. Obornicki: groby kamienne z popielnicami. **Polczyn** wś, p. Wejherowski: urna odosobniona. **Poniec** mto, p. Krobki: cmentarzysko, brzozy. **Ponikowice** wś, p. Brodzki: mogiła ze szkieletami. **Popowce** wś, p. Łatyczowski: siekiery krzemienne. **Popówka** wzgórze, w p. Krakowskim: urny. **Popówko** wś, p. Obornicki: grobowisko. **Popowo** wś, p. Kościański: popielnice. **Poneckie** jezioro, w p. Borysowskim: grodzisko i kurhany. **Posadow** wś, p. Tomaszowski: siekiery kamienne, kurhan, mogiły. **Poświętne** wś, p. Kościański: popielnice, urny. **Potoczyska** wś, p. Horodeński: grodzisko, groby kamienne, stacya szlaku handlowego rzymskiego. **Potylicz** mko, p. Rawski: horodyszczce. **Poznań** mto, popielnice, narzędzia kamienne.

Tom IX. **Pozegowo** wś, p. Szremski: wykopalisko. **Pożeza** wś, p. Czerkaski: horodyszczce i mogiły. **Prabuty** mto, p. Suski: młot kamienny. **Praga** przedmieście Warszawy: cmentarzysko. **Prażmów** wś, p. Grójecki: cmentarzysko niebadane. **Prażmów** wś, p. Sieradzki: cmentarzysko. **Pręgowo** wś, p. Kartuski: urny. **Probostwo Skarszewskie**: groby skrzynkowe. **Proboszczowice** wś, p. Płocki: horodyszczce. **Promnice** wś, p. Poznański: cmentarzysko. **Prosna** rz.: wykopalisko, 59. Okopy szwedzkie, 60. Zabytki przeddziejowe, 61. Ważność archeologiczna lewego porzecza. **Pruśliń** wś, p. Odolanowski: wykopaliska popielnic, monet i t. p. **Prusy** wś, p. Wasyłkowski: horodyszczce. **Przebądowo** wś, p. Obornicki: cmentarzysko. **Przečno** wś, p. Toruński: groby kamienne. **Przedrzymichy** wś, p. Żółkiewski: kurhany, urny, popielnice, ozdoby brązowe. **Przemęt** wś, p. Babimojski: okopy szwedzkie, wykopaliska brązowe. **Przerwanki** wś, p. Węgoborski: cmentarzysko z urnami, kamienie „piorunowe“ i mosiądz. **Przetoczn** wś, p. Wejherowski: mogiły kamienne i skrzynkowe. **Przetwin** wś, w Prusiech: groby skrzynkowe. **Przewóz** wś, p. Kartuski: grobowce. **Przeździecko** okolica, p. Ostrowski: żale, cmentarzysko. **Przodkowo** wś, p. Kartuski: groby skrzynkowe. **Przyborsk** wś, p. Radomyski: horodyszczce. **Przybroda** wś, p. Poznański: kopiec-grodzisko. **Przyjaźń** wś, p. Kartuski: groby starożytne. **Przylepki** wś, p. Szremski: wykopaliska żelazne. **Przyrówka** wś, p. Tucholski: groby skrzynkowe. **Przysieka** wś, p. Kościański: okop szwedzki, wykopaliska z brzozy. **Przytarnia** wś, p. Chojnicki: groby skrzynkowe. **Przywidz** wś, p. Kartuski: okopy i wykopaliska. **Psarskie** wś, p. Szremski: cmentarzysko.

tarzysko z popielnicami. **Psary** wś, p. Odolanowski: grobowce z wykopaliskami arabskimi. **Pszeniczniki** wś, p. Kaniowski: pomnik. **Ptycz** dopływ Prypeci: zabytki archeologiczne po jej brzegach **Puck** mko, w Prusiech: urny, klin brzozy, monety kufickie. **Pudigau** wś, p. Niemczyński: cmentarzysko. **Pudliszki** wś, p. Krobski: żale i mogilniki. **Puliny** mko, p. Żytomierski: horodyszcze „babie“, zabytki przedhistoryczne. **Pułtusk** mto, gub. Łomżyńska: groby z popielnicami. **Puschwitz** wś, p. Nowotarski: cmentarzysko. **Pyszków** wś, p. Sieradzki: cmentarzysko i wyroby kamienne. **Racot** wś, p. Kościański: młot serpentynowy. **Raczyce** wś, p. Odolanowski: popielnica z grotem żelaznym. **Radawka** wś, p. Winnicki: mogiła. **Raddatz** wś, p. Szczeciniecki: szańce, wykopaliska urn. **Radenice** wś, p. Mościński: kurhany. **Radłowo** wś, p. Chelmiński: cmentarzysko, urny twarzowe, brzozy **Radojewo** wś, p. Poznański: cmentarzysko i śmietniki. **Radostowo** wś, p. Tczewski: wykopaliska bizantyjskie. **Radoszew** wś, p. Czarnkowski: cmentarzysko, naszyjnik złoty. **Radoszewo** wś, p. Wejherowski: groby skrzynkowe. **Radotki** wś, p. Lipnoski: popielnice. **Radowiska** wś, p. Wąbrzeski: okopy obłożone głazami. **Radownica** wś, p. Chelmiński: grób skrzynkowy z urnami. **Radule** wś, p. Mazowiecki: zabytki krzemienne. **Raduń** mko, p. Lidzki: okopy szwedzkie. **Radzewo** wś, p. Szremski: popielnice. **Radziejowce** wś, p. Lityński: kurhany. **Radziszew** wś, p. Obornicki: cmentarzysko z popielnicami. **Raginiany** wś, p. Poniewieski: kurhany. **Ragneta** mto, na Litwie (pruskiej): wykopaliska brzozy. **Rajtarowice** wś, p. Samborski: misa i popielnica. **Rakoniewice** mko, p. Babimojski: wykopalisko z X i XI wieku. **Raków** mko, p. Miński: horodyszcze, kurhan, stacya krzemienista. **Rakowo** wś, p. Szczeciniecki: okop **Ramsowo** wś, p. Olsztyński: wykop. monet arabskich. **Ramzy** wś, p. Sztumski: urny odosobnione, brzozy. **Rańsk** wś, p. Szczycieński: siekiera kamienna. **Rastawica** rz. w Kijowskim: grodzisko, mogiły. **Raszewy** wś, p. Krobski: wykopalisko z XI w. **Rasztowce** wś, p. Skalacki: grodzisko, kurhany, popielnice. **Raszyn** wś, p. Warszawski: popielnica. **Ravensberg** p. Szczeciniecki: szaniec, wykopaliska skorup i kości. **Rawicz** mto w Poznańskim: popielnice, cmentarzyska w powiecie. **Rąbczyn** wś, p. Odolanowski: popielnice. **Reda** wś, na Kaszubach: cmentarzysko. **Rekowo** wś, na Kaszubach: grób skrzynkowy. **Rembielin** wś, p. Lipnoski: groby skrzynkowe. **Remenów** wś, p. Lwowski: liczne wykopaliska, groby ze szkieletami, łzawnice, urny. **Remerów** wś, p. Szczeciniecki: wykopaliska skorup, narzędzi żelaznych. **Reszel** mto, w Warmii: urny z popiołami. **Robaków** wś, p. Pleszewski: cmentarzysko. **Rogów** mko, p. Mogilnicki: cmentarzysko. **Rogowo** wś, p. Toruński: cmentarzysko, okopy. **Rohaczew** mto, gub. Mohylewska: kurhany. **Rohoźna** wś, p. Skwirski: mogiły. **Rokitnica** wś, p. Poznański: groby ze szkieletami, urny. **Rokitno** wś, p. Włoszczowski: wykopalisko z miejscowości „Czarny Las“. **Rokosowo** wś, p. Krobski: urna z ozdoba brzozy. **Romanówka** mko, p. Skwirski: kurhany, wykopalisko greckie. **Romatowo** wś, p. Sierpski: cmentarzysko, kurhany. **Romejkówka** wś, p. Zwinogrodzki: wykopalisko greckie. **Rosawa** mko, p. Kaniowski: mogiła „Rozkopane“ i wiele mniejszych, wykopalisko brzozy. **Rososzycza** wś, p. Odolanowski: cmentarzysko. **Rothschloss** wś, p. Niemczyński: groby z urnami **Rotniczanka** rz. w p. Grodzieńskim: stacya krzemienista **Rozdziałów** wś, p. Sokalski: okop i mogiła. **Rozewie** wś, p. Pucki: groby przedhistoryczne. **Rozhuczo** wś, p. Stryjski: bołdy. **Rozkopana** wś, p. Żytomierski: mogiła. **Rozogi** wś, p. Szczycieński: cmentarzysko. **Rozprza** mto, p. Piotrkowski: grodzisko, cmentarzysko. **Róża** wś, p. Walecki: monety rzymskie. **Różan** mko, p. Makowski: okopy i urny. **Różanystok** wś, p. Sokółski: okopy

szwedzkie. **Rozentel** wś, p. Starogardzki: cmentarzysko. **Rożki** wś, p. Taraszczański: dwie mogiły **Rożnów** wś, p. Obornicki: popielnice. **Rożubowice** wś, p. Przemyski: nóż ofiarny. **Rublewka** wś, p. Bohoduchowski: mogiła, kurhan. **Ruda** wś, p. Bobrecki: mogiła. **Ruda** wś, p. Wągrowiecki: cmentarzysko, grodzisko. **Rudki** wś, p. Szamotulski: groby skrzynkowe, ozdoby miedziane i srebrne, dwa grodziska. **Rudna** wś, p. Babimojski: wykopalisko brązowe **Rudniki** wś, p. Wieluński: okop szwedzki. **Rużczyn** wś, na Ślązku: grodzisko.

Tom X. **Rulewo** wś, p. Świecki: grób skrzynkowy. **Rumiejki** wś, p. Średzki: wykopaliska. **Rusakowice** wś, p. Ihumeński: stacya krzemieniana. **Rusek** wś, p. Starogardzki: groby skrzynkowe. **Rusibórz** wś, p. Średzki: wykopaliska. **Rusocin** wś, p. Szremski: wykopaliska. **Ruszcza** wś, p. Sandomierski: mogiła i wykopaliska. **Ruziec** rz, p. Rypiński: cmentarzysko z grobami kamiennymi. **Rychendrysy** wś, p. Sztumski: groby skrzynkowe. **Rychwałd** wś, p. Człuchowski: mogiły i groby skrzynkowe. **Ryczywół** mko, p. Obornicki: popielnice. **Ryńsk** wś, p. Wąbrzeski: okopy **Rysowo** wś, p. Starogardzki: cmentarzysko **Rytel** wś, p. Chojnicki: cmentarzysko. **Rywałd** wś, p. Grudziądzki: wykopaliska. **Ryków** wś, p. Złoczowski: horodyszcze. **Ryżanówka** mko, p. Zwinogrodzki: kurhany. **Ryże** uroczysko w p. Radomyskim: grodzisko. **Rządź** wś, p. Grudziądzki: cmentarzysko z urnami. **Rzeczycza** wś, p. Inowrocławski: moloty kamienne. **Rzepliska** wś, p. Kartuski: cmentarzysko zrujnowane. **Rzeplin** wś, p. Tomaszowski: mogiły w krąg sypane, wykopaliska srebrne. **Rzeszynek** wś, p. Inowrocławski: groby skrzynkowe, grodzisko. **Sachnówka** wś, p. Kaniowski: mogiły. **Sady** wś, p. Poznański: wykopaliska. **Samlin** wś, p. Starogardzki: urny. **Sarbinowo** wś, p. Krobski: wykopaliska z popielnicami, grociki szklane. **Sarnowo** wś, p. Chełmiński: okop. **Sartawice Górne** wś, p. Świecki: groby skrzynkowe i wykopaliska. **Satanów** mto, p. Złoczowski: mogiły i jaskinie. **Sawarce** wś, p. Skwirski: urna. **Sawarka** wś, p. Wasylkowski: mogiły. **Sawicze** wś, p. Stucki: kurhan. **Sażki** wś, p. Braclawski: wały i mogiły. **Sączkowo** wś, p. Kościański: popielnice. **Sądowa Wisznia** mto, p. Mościcki: mogiły. **Schlossberg** wś, p. Kartuski: cmentarzysko. **Schoenthal** wś, p. Szczeciniecki: groby skrzynkowe. **Schoeps** wś, p. Zgorzelicki: dwa grodziska, zw. okopami szwedzkimi. **Semenów** wś, p. Trembowelski: liczne mogiły i wykopaliska, kości mamuta. **Sepno** wś, p. Kościański: wykopalisko i popielnice. **Seredyna Słoboda** wś, p. Wasylkowski: mogiły. **Seret** mto, na Bukowinie: mieszkania nawodne, muzeum archeologiczne. **Serock** wś, p. Świecki: groby skrzynkowe. **Sędzin** wś, p. Szamotulski: okop **Sianowo** wś, p. Kartuski: cmentarzysko **Siebież** mto, w gub. Witebskiej: mogiły. **Siechnowice** wś, p. Kobryński: mogiły **Siedlików** wś, p. Ostrzeszowski: monety rzymskie. **Siekierzyn** wś, p. Wrzesiński: wykopalisko. **Sieliszczce** wś, p. Kaniowski: mogiła. **Siemieniszki** wś, p. Wilkomierski: horodyszcze, wykopalisko. **Siemkowice** wś, p. Wieluński: cmentarzysko **Sieraków** mto, p. Międzychodzki: popielnice z przedmiotami brązowymi, groty żelazne. **Sierniki** wś, p. Kościański: okop. **Sieroszewice** wś, p. Odolanowski: cmentarzysko, mogiły. **Silm** jez. p. Suski: urny, okop. **Sinhajówka** wś, p. Zwinogrodzki: mogiły. **Sitaniec** wś, p. Zamojski: kurhany. **Sitniki** wś, p. Radomyski: mogiły. **Siwki** wś, p. Kaluski: cmentarzysko z wyrobami kamiennymi **Siwki** wś, p. Ostrogski: poszukiwania archeologiczne Radziwińskiego **Skalice** wś, p. Niemczyński: cmentarzysko. **Skarbenice** wś, p. Szubiński: wykopalisko brązowe. **Skarpa** wś, p. Złotowski: groby skrzynkowe. **Skarszewy** mko, p. Kościerski: mogiły, cmentarzysko z grobami skrzynkowymi. **Skibince** wś, p. Taraszczański: kurhany i wykopaliska z nich: szkielety, urny, pie-

czara. **Skoki** mto, p. Wągrowiecki: popielnice, bronz i żelazo. **Skórcz** wś, p. Starogardzki: cmentarzysko. **Skorczyce** wś, p. Janowski: okopy szwedzkie. **Skotniki** wś, p. Wrzesiński: mieszkanie nawodne. **Skrwilno** wś, p. Rypiński: grodzisko, popielnice. **Skryhałów** mko, p. Mozyrski: kurhany. **Skryhałowska Słoboda**, tamże: kurhany. **Skwira** mto, w gub. Kijowskiej: okopy, mogiły, wykopaliska. **Skwirka** wś, p. Skwirski: 100 mogił. **Skwirzyński** powiat, wykopaliska. **Śliwonki** wś, p. Odolanowski: wykopaliska popielnic. **Sławęcin** wś, p. Łęczycki: szkielet i urny. **Sławno** wś, p. Czarnkowski: popielnice i szkielety. **Sławno** wś, p. Gnieźnieński: okopy szwedzkie. **Sławoszew** wś, p. Mogilnicki: groby skrzynkowe. **Sławoszyn** wś, p. Pucki: groby skrzynkowe. **Słępowo** wś, p. Gnieźnieński: popielnice. **Słomowo** wś, p. Obornicki: grodzisko. **Słopianowo** wś, p. Szamotulski: cmentarzysko. **Słuck** mto, w gub. Mińskiej: kurhany i groby przedhistoryczne w powiecie. **Słup** wś, p. Grudziądzki: wykopalisko, popielnica bronzowa. **Słupia** wś, p. Ostrzeszowski: cmentarzysko. **Słupów** wś, p. Bydgoski: wykopaliska bronzowe i szklane. **Słupy** wś, p. Szubiński: popielnica bronzowa i topór kamienny. **Smardzew** wś, p. Sieradzki: cmentarzysko. **Smarów** wś, p. Brodzki: mogiła. **Śmiećka** wś, p. Średzki: cmentarzysko. **Śmiła** mto, p. Czerkaski: poszukiwania archeologiczne. **Śmitów** wś, p. Odolanowski: cmentarzysko. **Smogulec** wś, p. Wągrowiecki: popielnice. **Smolno** wś, p. Brodzki: cmentarzysko i stacya krzemienna. **Smolno** wś, p. Pucki: cmentarzysko. **Smorodzk** wś, p. Piński: horodyszcze, kurhany. **Smoszew** wś, p. Krotoszyński: grodzisko. **Smyczyna** wś, p. Wschowski: wykopaliska. **Sniardwy** jez. w Prusiech: okopy, wyroby kościane i rogowe. **Snieć** wzgórze w pow. Krobskim: mogiły i śmietnik. **Śnietynka** wś, p. Wasylkowski: mogiły. **Sobanice** wś, p. Płoński: grodzisko i cmentarzysko. **Sobótka** góra na Ślązku: grodzisko.

M. R. Witanowski.

Notatki do mapy archeologicznej gubernii płockiej.

Już oddawna zauważyłem nieznaczne wzgórze po wschodniej stronie drogi, idącej od Małego do Dużego Korzybia (powiat płoński), nie miałem jednak czasu zająć się zbadaniem owego wzgórza, zdradzającego charakter cmentarzyska, a jak teraz dowiedziałem się—noszącego nazwę Żale.

Dopiero w sierpniu przed kilku dniami, wspólnie z p. St. Sikorskim i przy pomocy właścicieli Korzybia panów Korzybskich, udało nam się przekonać, że owe Żale to cmentarzysko rzędowe, lecz może z późniejszej epoki, niż cmentarzyska: turowskie, blichowskie, kozimińskie, a nawet orszymowickie.

Groby budowano tak, jak i w innych cmentarzyskach w okolicy, z narzucanych na pokrywającą nieboszczyka ziemię mniejszych lub większych kamieni, z których w głowach i nogach czasami ustawiano jakby ścianę, szczególnie duże i płaskie kamienie kładziono na nogi i brzuch, a czasami i na głowę.—Powierzchu oznaczano groby czterema